

جمهوری اسلامی ایران
جمهوری اسلامی ایران

سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

و

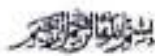
سیاست های کلی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
جمهوری اسلامی ایران

ابلاغیه مقام معظم رهبری

سازمان تدوین و برنامه ریزی کشور
۱۲ آذر ماه ۱۳۸۲



جمهوری اسلامی ایران



هشتمین کنفرانس جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۳۰۳ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه ریزی شده و مدیرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله:

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، اتهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سلانده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگ، جغرافیا، و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی با تأکید بر: مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها، بهره‌مند از امنیت اجتماعی و تعاضل.
- برخورداری از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

○ امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازاریابی همه جانبه و بیوسنگی مردم و حکومت

سازمان



جمهوری اسلامی ایران

- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت، ثبات، تأمین اجتماعی، فرصتهای برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خالیوفه، به دور از فتنه، فساد، تبعیض و بهره‌مندی از محیط زیست مطلوبه
 - تعالی مسئولیت‌پذیری، ایثارگری، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مقنن به ایرانی بودن.
 - دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاور میانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نردان‌نوردی و تولید علم، رشد پرشتاب و مستقر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.
 - الهام بخش، مثال و مژده در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد جامعه اطلاعاتی، نوآرندگی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).
 - دارای تعادل سازنده و مؤثر با جهش بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.
- ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالانه این نکته مورد توجه قرار گیرد که، شاخص‌های کلان آنها از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان نخبه‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های نظامی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و التزامات چشم انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاستها و اهداف به صورت کامل مراعات شود.

سازمان



جمهوری اسلامی ایران



جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

نزدیکی ابلاغ سند چشم انداز بیست ساله که به حول و قوه الهی و توجهات حضرت بقیة الله ارواحنا
لله خواجه توفیق مسیر توسعه و سازندگی کشور را در جهت هدفهای والاى جمهوری اسلامی
نمایان و مشخص سازد، اینک سیاستهای کلی برنامه چهارم که نخستین برنامه دوران بیست ساله
است برابراصل ۱۱۰ قانون اساسی ابلاغ می گردد.

انتظار می رود چنانچه این سیاستها و نقاط مورد تکیه در آن بتواند به تدوین برنامه های جامع و
عملیاتی برای دوره پنج ساله بیانجامد. هر گمان اقدام و نقت نظر جنابعالی و هیأت محترم دولت و
از آن پس مجلس محترم شورای اسلامی می توانست در این باره نقش تعیین کننده خود را ایفا کنند.
تأکید بر این معنا بدین علت ضرورت می یابد که برخی از سیاستهای کلی مصرح در برنامه سوم
از توجه کافی در تقنین و اجرا برخوردار نگشت. مجمع محترم تشخیص مصلحت و نیز ضوابط
دستگاههای تقنینی و اجرایی می توانند این کمبود را به نحو شایسته ای در این برنامه برطرف کنند.
لازم می دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت و هیأت محترم دولت و مسازمان مدیریت و
برنامه ریزی و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه ها که در تشکیل
سیاستهای کلی برنامه چهارم نقش آفرینی کردند صمیمانه سپاسگزارى کنم.

نسخه حاوی مجموعه سیاستها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص
مصلحت ارسال می شود.

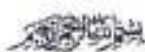
سید علی خامنه ای

رئیس

۸۲، ۹، ۸



جمهوری اسلامی ایران



سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

سامان فرهنگ، علمی و فناوری:

- ۱ - اعتلاء و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (ع).
 - استوار کردن ارزشهای انقلاب اسلامی بر اندیشه و عمل.
 - تقویت فضایل اخلاقی و ایمان، روحیه ایثار و امید به آینده.
 - برنامه ریزی برای بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی.
- ۲ - زنده و نمایان نگاهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به عنوان بگ معیار اساسی در تمام سیاستگذاریها و برنامه ریزیها.
- ۳ - تقویت وجدان کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و قناعت و اهتمام به ارتقاء کیفیت تولید.
 - فرهنگ سازی برای استفاده از تولیدات داخلی، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات.
- ۴ - ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در لاق چشم انداز

گروه سوم



جمهوری اسلامی ایران

۵ - تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام و انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و آگاهی کافی در باره تاریخ ایران، فرهنگ تمدن و هنر ایرانی - اسلامی و اهتمام جدی به زبان فارسی.

۶ - تعمیق روحیه بشناسی و شناخت ترفتها و نوظهورهای دشمنان علیه انقلاب اسلامی و منافع ملی، ترویج روحیه نظم سبزی و مخالفت با سلته گری استکبار جهانی.

۷ - سالم سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهیها و تضایل اخلاقی و اهتمام به امر به معروف و نهی از منکر.
- اطلاع رسانی مناسب برای تحقق ویژگیهای مورد نظر در آق چشم انداز.

۸ - مقابله با تهاجم فرهنگی.
- گسترش فعالیت رسانه های ملی در جهت تبیین اهداف و دستاوردهای ایران اسلامی برای جهانیان.

۹ - سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیتهای کشور در جهت افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان.

- تقویت نهادت نرم افزاری و ترویج پژوهش،
- کسب فناوری، یویزه فناوریهای نو شامل ریز فناوری و فناوریهای زیستی، اطلاعات و ارتباطات، زیست محیطی، فو افسا و هسته ای.

سید علی خامنه ای



جمهوری اسلامی ایران

۱۰- اصلاح نظام آموزشی کشور شامل آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، و کشاورزی گسترده آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۱- تلاش در جهت تعیین و استحکام مبانی مردم‌سالاری دینی و نهادینه کردن آزادی‌های مشروع از طریق آموزش، آگاهی بخشی و فنون‌مدد کردن آن.

- امور اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی:

۱۲- تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت‌های برابر و ارتقاء سطح شاخص‌های از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد.

۱۳- ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی.

۱۴- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در سبب‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

۱۵- تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی.

- فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع نخله‌های ذهنی، از ادب، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان.

- توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان

سازمان



جمهوری اسلامی ایران

۱۶- ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۷- اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و کسب‌کارکنان لایق و آسین و تأمین شغلی آنان، حذف یا انطباق مدیریتهای موازی، تأکید بر تمرکز زدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.

۱۸- گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و تواناییهای عظیم مردم.

۱۹- آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل:

- ملاحظات امنیتی و دفاعی.

- کارایی و بازدهی اقتصادی.

- وحدت و یکپارچگی سرزمین.

- گسترش عیانت اجتماعی و تعاملات منطقه‌ای.

- حفاظت محیط زیست و احیاء منابع طبیعی.

- حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حرمت از میراث فرهنگی.

- تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور.

- رفع محرومیتها خصوصاً در مناطق روستایی کشور.

محمد



جمهوری اسلامی ایران

۲۰- تقویت امنیت و انتشار ملی با تأکید بر رشد علمی و فناوری، مشارکت و ثبات سیاسی، ایجاد تعادل میان مناطق مختلف کشور، وحدت و هویت ملی، قدرت اقتصادی و دفاعی و ارتقاء جایگاه جهانی ایران.

۲۱- هویت بخشی به سیمای شهر و روستا.

- بازآفرینی و روزآمد سازی معماری ایرانی - اسلامی.

- رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها.

۲۲- تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت.

- اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تناقض میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.

۲۳- اولویت دادن به ابتکارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصتها و امکانات و

مسئولیتهای دولتی در صحنه های مختلف فرهنگی و اقتصادی.

۲۴- ارتقاء توان دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر

تهدیدها و حفاظت از منافع ملی و انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور.

۲۵- توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با

تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین.

موسسه



جمهوری اسلامی ایران

۲۶- تقویت توسعه و توسعه‌ی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوریهای پیشرفته.

۲۷- توسعه نظم و امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفاسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت هماهنگی دستگاههای قضایی، امنیتی و نظامی و توجه جدی در تخصیص منابع به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت.

- امور مربوط به مناسبات سیاسی و روابط خارجی:

۲۸- ثبات در سیاست خارجی بر اساس قانون اساسی و رعایت عزت، حکمت و مصلحت و تقویت روابط خارجی از طریق:

- گسترش همکاریهای دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی.
- ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورها.
- تقویت روابط سازنده با کشورهای غیر متخاصم.
- بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
- مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
- تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
- مقابله با تکه قطبی شدن جهان.
- حمایت از ساسانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف بویژه ملت فلسطین.
- تلاش برای همکاری بیشتر میان کشورهای اسلامی.
- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.

صورتی



جمهوری اسلامی ایران

۲۹- بهره‌گیری از روابط سیاسی با کشورها برای نهایی‌کردن روابط اقتصادی، افزایش جذب منابع و سرمایه‌گذاری خارجی و فناوری پیشرفته و گسترش بازارهای صادراتی ایران و افزایش سهم ایران از تجارت جهانی و رشد پرشتاب اقتصادی مورد نظر در چشم‌انداز.

۳۰- تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دستاوردها و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی و معرفی فرهنگ شیعی و هنر و تمدن ایرانی و مردم‌سالاری دینی.

۳۱- تلاش برای تبدیل مجموعه کشورهای اسلامی و کشورهای دوست منطقه به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی.

۳۲- تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمانهای فرهنگی بین‌المللی.

۳۳- تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان، و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.

امور اقتصادی:

۳۴- تحقق رشد اقتصادی پیوسته، با ثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز.

- ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری

۳۵- فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای تحقق رقابت پذیری کالاهای و خدمات کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی و ایجاد ساز و کارهای مناسب برای رفع موانع توسعه صادرات غیر نفتی.

۳۶- تلاش برای دستیابی به اقتصاد متنوع و متکی بر منابع دانش و آگاهی، سرمایه انسانی و فناوری نوین.

۳۷- ایجاد ساز و کار مناسب برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب، خاک و ...).
- پشتیبانی از کارآفرینی، نوآوری و استعدادهای فنی و پژوهشی.

۳۸- تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی.

۳۹- مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروههای کم درآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بین دهکهای بالا و پایین درآمدی جامعه و اجرای سیاستهای مناسب جبرانی.

۴۰- توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن.

- مهار آبهایی که از کشور خارج می‌شوند و اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک.

سختی مع



جمهوری اسلامی ایران

۳۱- حمایت از تأمین مسکن گروههای کم درآمد و نیازمند.

۳۲- حرکت در جهت تبدیل درآمد نفت و گاز به داراییهای مولد به منظور پایداری بسازی فرآیند توسعه و تخصیص و بهره برداری بهینه از منابع

۳۳- توسعه روستاها.

۳۴- ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساختها و مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیتهای مکمل بویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین، با تأکید بر اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات.

۳۵- هم افزایی و گسترش فعالیتهای اقتصادی در زمینههایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مقایرات، حمل و نقل و گردشگری، بویژه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی بر و زنجیره پایین دستی آنها با اولویت سرمایه گذاری در ایجاد زیربناها و زیرساختهای مورد نیاز، و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی، خلق فارم در چارچوب سیاستهای آمایش سرزمین.

۳۶- تثبیت فضای امنینان بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه گذاران با نگاه به مزایای نسبی و رقابتی و خلق مزایای جدید و حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن.

محمد



جمهوری اسلامی ایران

- ۳۶- ارتقاء بازار سرمایه ایران و اصلاح ساختار بانکی و بیمه‌ای کشور با تأکید بر کنار آیس، شفافیت، سلامت و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین.
- ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران با حفظ مسؤلیت‌پذیری آنان.
 - تشویق رقابت و پیشگیری از وقوع بحرانها و مقابله با جرمهای مالی.
- ۳۷- توانمندسازی بخشهای خصوصی و تعاونی به عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت همراه با حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی در چهارچوب سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که ابلاغ خواهد شد.
- ۳۸- ارتقاء ظرفیت و توانمندیهای بخش تعاونی از طریق تسهیل قوانین دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن.
- ۳۹- توجه و حمایت جدی بر مشارکت عامه مردم در فعالیتهای اقتصادی کشور و رعایت جهات زیر در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به مردم:
- امر واگذاری در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود هدف قرار نگیرد.
 - در چهارچوب قانون اساسی صورت پذیرد.
 - موجب تهدید امنیت ملی و یا تزلزل حاکمیت ارزشهای اسلامی و انقلابی نگردد.
 - به گذشته دار شدن حاکمیت نظام یا تشویع حق مردم و یا ایجاد انحصار نیانجامد.
 - به مدیریت سالم و آبرو دار دولت‌کار توجه شود.
- پیوسته



جمهوری اسلامی ایران

۵۰- اهتمام به نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعامل بین منابع و مصارف دولت.

۵۱- تلاش برای قطع اتکالی هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص هوای نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری بر اساس کارایی و پلانی.

۵۲- تنظیم سیاستهای پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار تورمات.

ملاحظه: شاخصهای کمی و نحوه انطباق مستوای برنامه‌ها و بودجه‌های سالانه متناسب با

سیاستهای کلی برنامه چهارم تهیه و ارائه شود.

۱۱ مرداد ۸۳